

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγικό σημείωμα	4
Πρόλογος	5
1. ΣΥΜΠΤΩΜΑΤΑ ΔΥΣΛΕΞΙΑΣ -ΑΙΤΙΑ	
A. Τι σημαίνει δυσλεξία-Κουΐζ	7
B. Ανάλυση των συμπτωμάτων	9
Γ. Περίληψη των συμπτωμάτων	21
1. Συμπτώματα οπτικής δυσλεξίας	21
2. Συμπτώματα ακουστικής δυσλεξίας	21
3. Συνέπειες της οπτικής και ακουστικής δυσλεξίας στην ανάγνωση και κατανόηση του κειμένου	23
4. Συμπτώματα δυσλεξίας βαριας μορφής	23
Δ. Αίτια της δυσλεξίας	23
2. ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΙΒΑΡΥΝΟΥΝ ΤΗ ΔΥΣΛΕΞΙΑ	
Α. Το όγχος	225
Β. Η αυτοεκτίμηση του μαθητή	28
Γ. Η προσωπικότητα του μαθητή	34
3. ΤΟ ΔΥΣΛΕΚΤΙΚΟ ΠΑΙΔΙ ΣΤΗΝ ΤΑΞΗ	
Α. Ήως θα εντοπίσετε το δυσλεκτικό μαθητή	37
Β. Συναισθήματα και συμπεριφορά του δυσλεκτικού μαθητή	39
Γ. Πώς να μειώσετε τις συναισθηματικές επιπτώσεις της δυσλεξίας για το μαθητή μέσα στην τάξη	44
4. ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΜΑΘΗΤΩΝ	
Α. Η περίπτωση της Μαρίας - 7 ετών	45
Β. Η περίπτωση του Γιάννη - 10 ετών	47
Γ. Η περίπτωση του Γιώργου - 13 ετών	52
5. Ο ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ	
Α. Θα είμαι πιο αποτελεσματικός σαν καθηγητής αν...	57
Β. Θα είμαι λιγότερο αποτελεσματικός σαν καθηγητής αν...	61
6. ΠΩΣ ΝΑ ΕΝΗΜΕΡΩΣΕΤΕ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ ΜΑΘΗΤΗ ΜΕ ΠΙΘΑΝΗ ΔΥΣΛΕΞΙΑ	63
7. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΨΥΧΟΛΟΓΟΥ	71
8. ΔΕΚΑΠΕΝΤΕ ΑΠΟΡΙΕΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΔΥΣΛΕΚΤΙΚΑ ΠΑΙΔΙΑ	73
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Με τον τόμο *Ειδικές Μαθησιακές Δυσκολίες-Δυσλεξία* εγκαινιάζουμε τη σειρά **ΑΠΛΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ** με σκοπό να φέρουμε σε επαφή όλους όσους ενδιαφέρονται, και κυρίως εκπαιδευτικούς και γονείς, σε επαφή με κάποιες πολύ βασικές και χρήσιμες αρχές της Ψυχολογίας και της Παιδαγωγικής.

Γνωρίζουμε πως οι απαιτητικές υποχρεώσεις της ζωής ενός ενήλικα αφήνουν μικρά περιθώρια για διάβασμα. Παράλληλα όμως η ανατροφή και εκπαίδευση των παιδιών μας φέρνει συνεχώς αντιμέτωπους με σοβαρά ζητήματα που απαιτούν άμεση και αποτελεσματική αντιμετώπιση, όπως ειδικές μαθησιακές δυσκολίες, πειθαρχία και άλλα. Η Ψυχολογία και η Παιδαγωγική έχουν τις λύσεις που μας χρειάζονται για να είμαστε πιο αποτελεσματικοί στο έργο μας. Το ζητούμενο όμως είναι πώς θα προσεγγίσουμε τις γνώσεις αυτές παρά την έλλειψη χρόνου. Αυτός είναι και ο σκοπός της σειράς αυτής. Θελήσαμε να παρουσιάσουμε με σύντομο, απλό και κατανοητό τρόπο σημαντικά θέματα, που απασχολούν καθηγητές και γονείς, περιορίζοντας τη θεωρία και δίνοντας έμφαση σε πρακτικές λύσεις που μπορούν να εφαρμοστούν άμεσα.

Σχετικά με τον τόμο που κρατάτε στα χέρια σας, η δυσλεξία αποτελεί ένα είδος ειδικών μαθησιακών δυσκολιών και χρήζει ιδιαίτερης προσοχής. Συνήθως, όμως, δεν γίνεται διάγνωση πριν το παιδί ενταχθεί στο οργανωμένο σχολικό περιβάλλον με τις ιδιαίτερες απαιτήσεις του για γραφή και ανάγνωση. Το παιδί λοιπόν που έρχεται στο σχολείο με ειδικές μαθησιακές δυσκολίες-δυσλεξία, ενώ δεν είναι λιγότερο έξυπνο από τους συμμαθητές του (αντίθετα μπορεί να έχει και υψηλότερη νοημοσύνη από τους άλλους), θεωρείται ότι υστερεί νοητικά από τους συμμαθητές του. Κατά συνέπεια, αν δεν γίνεται έγκαιρη διάγνωση και δεν τύχει σωστής αντιμετώπισης από τους γονείς και τους καθηγητές του, υπάρχει κίνδυνος τα σχολικά του χρόνια αποτελέσουν μια άσχημη εμπειρία.

Αντίθετα, τα άτομα αυτά έχουν πολύ περισσότερες ευκαιρίες να γίνουν ευτυχισμένα ως ενήλικες, καθώς τότε έχουν πληθώρα επιλογών σχετικά με το τι θέλουν να ασχοληθούν. Όσο όμως είναι μαθητές, οι επιλογές τους είναι περιορισμένες διότι το σχολικό σύστημα δεν είναι προσαρμοσμένο στις ιδιαίτερες ανάγκες τους. Γ' αυτό είναι πολύ σημαντικός ο ρόλος των καθηγητών και των γονιών στο να βοηθήσουν αυτά τα παιδιά να αξιοποιήσουν τις ιδιαίτερες ικανότητές τους και τα ταλέντα τους.

Η ενθάρρυνση και η ενίσχυση της αυτοεκτίμησης του μαθητή στο σπίτι και στο σχολείο, καθώς και η διαφοροποίηση των διδακτικών μεθόδων μέσα στην τάξη, αποτελούν σημαντικούς παράγοντες για να ξεπεραστούν τα προβλήματα που προκαλεί η δυσλεξία. Χρειάζεται όμως αγάπη, ενδιαφέρον για τα παιδιά και τους μαθητές μας, αλλά και σωστή ενημέρωση, για να μπορέσουμε να επιτελέσουμε το έργο μας ως Γονείς και Εκπαιδευτικοί. Φιλοδοξία μας με αυτή τη σειρά είναι να σας ενισχύσουμε σε αυτήν σας την προσπάθεια.

Η Υπεύθυνη Έκδοσης
Βασιλική Μπουλντούμη, Μ.Α.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Eιδική δυσλεξία, οξεία δυσλεξία, ειδική μαθησιακή διαταραχή, ειδική αναγνωστική νοτέρηση ή δυσκολία, αναγνωστική αποτυχία, ψωχά ορθο-γραψμένη γραφή: αυτές οι ταμπέλες αντιρροσωπεύουν μόνο ένα μικρό ποσοστό των όρων που χρησιμοποιούνται διεθνώς για να περιγράψουν το πολύπλοκο μαθησιακό σύνδρομο της δυσλεξίας. Γιατί υπάρχουν τόσοι όροι για τη δυσλεξία; Μήπως μεγιστοποιούν το πρόβλημα και την αντιμετώπιση του και αυξάνουν τη σύγχυση των γονιών και των εκπαιδευτικών;

Η ιστορική εξέλιξη της δυσλεξίας οδηγεί στο έτος 1877, όταν ο Γερμανός γιατρός Kussmaul περιέγραψε έναν άνδρα που είχε κανονική νοημοσύνη και επαρκή εκπαίδευση αλλά δεν μπορούσε να μάθει να διαβάζει. Ο Kussmaul περιέγραψε τα προβλήματα του ασθενή του με τον όρο *αναγνωστική τύφλωση* ή *λεξική τύφλωση*. Ο όρος δυσλεξία προέρχεται από τα Ελληνικά και χρησιμοποιήθηκε δέκα χρόνια αργότερα, το 1887, από το Γερμανό καθηγητή και γιατρό Berlin για να περιγράψει την κατάσταση που απομόνωσε ο Kussmaul.

Ο όρος "δυσλεξία" προέρχεται από τη σύνθεση του μορίου "δυς-" που υποδηλώνει δυσκολία και τη λέξη "λόγος" που στα Αρχαία Ελληνικά σημαίνει "η λέξη". Οπότε, ο όρος "δυσλεξία" αναφέρεται σε "δυσκολία με λέξεις". Ο ορισμός της δυσλεξίας, η διάγνωση της αιτιολογίας της και η αντιμετώπιση του φαινομένου εξακολουθούν να δημιουργούν μεγάλο προβληματισμό, σύγχυση και αμφισβήτησεις μεταξύ νευρολόγων ιατρών, ψυχολόγων, παιδαγωγών και κοινωνιολόγων. Μελετητές από τους ξεχωριστούς αυτούς κλάδους έχουν αναπτύξει τη δική τους ορολογία και ανάλογη προσέγγιση στο σύνδρομο της δυσλεξίας.

Ο τίτλος του βιβλίου αυτού *Ειδικές μαθησιακές δυσκολίες - Δυσλεξία υποδηλώνει τη συμφωνία μας με τον Selikowitz (1993)*, κατά τη γνώμη του οποίου ο όρος ειδική δυσκολία έχει το πλεονέκτημα ότι δεν υποδεικνύει κάποιο αίτιο του συνδρόμου, αλλά περιγράφει τη φύση του προβλήματος του παιδιού. Το βιβλίο αυτό στοχεύει να δώσει το μήνυμα ότι, παρά τις πλατιά αμφιλεγόμενες και συγκεχυμένες θέσεις των ειδικών σε ότι αφορά το περιεχόμενο και τη χρήση του όρου, η δυσλεξία παραμένει πρωτίστως ένα παιδαγωγικό πρόβλημα το οποίο μπορεί να αντιμετωπιστεί από το μαθητή, τους γονείς και τους δασκάλους του με σωστή αγωγή κάτω από την εποπτεία ειδικού σχολικού ψυχολόγου.

Γ' αυτό εδώ δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στο τι σημαίνει *σωστή αγωγή* μέσα στην τάξη για την πρακτική και αποτελεσματική αντιμετώπιση των ποικίλων μαθησιακών δυσκολιών που παρουσιάζουν οι δυσλεκτικοί μαθητές και αναφέρονται συγκεκριμένες τεχνικές για την ελαχιστοποίηση των συμπτωμάτων της δυσλεξίας μέσα στην τάξη, με βάση την πολύ-αισθητική μέθοδο μάθησης (multi-sensory learning). Αυτό σημαίνει ότι ο μαθητής μαθαίνει χρησιμοποιώντας ταυτόχρονα το ακουστικό, οπτικό και κινητικό (γραφο-κινητικό) κανάλι αντίληψης.

Καθώς είχα την ευκαιρία να εργαστώ για πολλά χρόνια ως ψυχολόγος αλλά και ως εκπαιδευτικός στη Μεγάλη Βρετανία, οι συμβουλές σε αυτό το βιβλίο

βασίζονται σε μεγάλο βαθμό στο Βρετανικό ούστημα αντιμετώπισης παιδιών με ειδικές μαθησιακές δυσκολίες. Στη Μεγάλη Βρετανία εφαρμόζεται αυτό που ονομάζεται Κώδικας Πρακτικής (Code of Practice) μέσα στην τάξη. Η ουσία αυτού του κώδικα είναι η έγκαιρη καταγραφή των δυσκολιών που παρουσιάζουν οι μαθητές σε ειδικό αρχείο και η αντιμετώπιση τους με εξαιτομικευμένα μαθησιακά προγράμματα με τη συνεργασία του δασκάλου και του SENCO (Special Educational Needs Co-ordinator-του Συντονιστή Ειδικών Μαθησιακών Αναγκών).

Το βιβλίο *Ειδικές Μαθησιακές Δυσκολίες-Δυσλεξία* στοχεύει στην απομυθοποίηση και ευρύτερη κατανόηση της δυσλεξίας και είναι ειδικά γραμμένο για εκπαιδευτικούς και γονείς. Στο πρώτο μέρος αναλύονται τα πιο κοινά συμπτώματα πών μπορεί να παρουσιάσει ο δυσλεκτικός μαθητής στην τάξη, καθώς και οι ψυχολογικοί παράγοντες που επιβαρύνουν τη δυσλεξία. Στο δεύτερο μέρος δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην επισήμανση του πιθανού δυσλεκτικού μαθητή μέσα στην τάξη με πρακτική εφαρμογή μέσα από παραδείγματα καθώς και συγκεκριμένες συμβουλές για εκπαιδευτικούς. Στη συνέχεια, εξηγείται λεπτομερώς πώς μπορεί να γίνει σωστή ενημέρωση των γονιών από τον καθηγητή καθώς και ο ρόλος του σχολικού ψυχολόγου. Ελπίζουμε ότι θα εμπνευστείτε από τις διδακτικές μεθόδους που προτείνονται εδώ και θα χρησιμοποιήσετε αυτές που σας ταιριάζουν. Τα πρακτικά προβλήματα της εφαρμογής των διαφόρων μεθόδων μέσα στην τάξη διευκρινίζονται στο τελευταίο μέρος, όπου αναλύονται δεκαπέντε βασικές απορίες σχετικά με τα δυσλεκτικά παιδιά.

Στόχος μας είναι ο τόμος που κρατάτε στα χέρια σας με την απλή του γλώσσα, τα παραδείγματα και τις ποικίλες ιδέες για εφαρμογή μέσα στην τάξη ή στο σπίτι, να ενισχύσει το οιλοστάσιο των μαθητών, των δασκάλων και των γονιών και να συμβάλει στη συναισθηματική ισορροπία τη σχολική πρόοδο και τη μετέπειτα επαγγελματική επιτυχία των μαθητών με ειδικές μαθησιακές δυσκολίες-δυσλεξία.

Αφεντία Κανελλοπούλου, M.Sc.

Ιανουάριος 2001

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΣΥΜΠΤΩΜΑΤΑ ΔΥΣΛΕΞΙΑΣ - ΑΙΤΙΑ

A. ΤΙ ΣΗΜΑΙΝΕΙ ΔΥΣΛΕΞΙΑ;

Ποια θεωρείτε ότι είναι τα συμπτώματα της δυσλεξίας; Κάντε ένα μικρό κουζ πάνω στις γνώσεις σας. Διαλέξτε τις απαντήσεις που θεωρείτε σωστές και μετά διαβάστε την ανάλυση που ακολουθεί για κάθε ερώτηση ξεχωριστά.

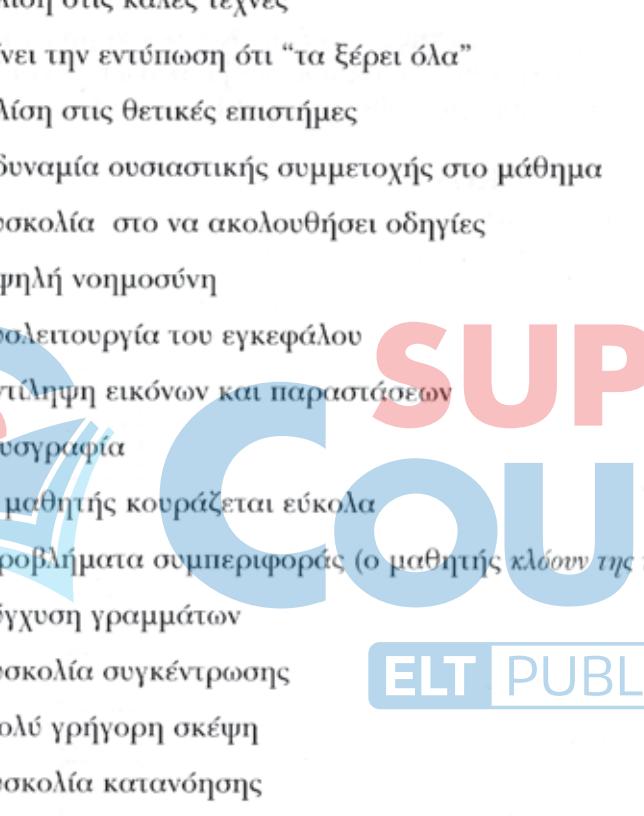
KOYIZ

Ποια από τα παρακάτω συμπτώματα παρουσιάζει ένας δυσλεκτικός μαθητής;
Βάλτε ✓ στα κουτάκια και μετά ελέγξτε τις απαντήσεις σας.

1. Εσωστρέφεια
2. Χαμηλή νοημοσύνη
3. Έλλειψη ενδιαφέροντος για το μάθημα
4. Δυσκολία στο να κατανοήσει αυτό που του λέμε
5. Εικονική σκέψη
6. Προβλήματα στην ανάγνωση
7. Προβλήματα στην απομνημόνευση
8. Εύκολη απόσπαση της προσοχής
9. Ιδιαίτερες ικανότητες
10. Αδυναμία προφορικής έκφρασης
11. Φωνητική γραφή των λέξεων
12. Μπερδεύει τη σειρά των πραγμάτων
13. Αντιπάθεια στο γραπτό λόγο
14. Χαμηλή επίδοση
15. Προβλήματα στην ορθογραφία
16. Αδυναμία αντίληψης

**SUPER
COURSE**

ELT PUBLISHING

-

17. Βλέπει τα πράγματα σε άλλη διάσταση

18. Προτίμηση στην προφορική παρά στη γραπτή έκφραση

19. Προβλήματα άρθρωσης και έλλειψη ευχέρειας λόγου

20. Κλίση στις καλές τέχνες

21. Δίνει την εντύπωση ότι “τα ξέρει όλα”

22. Κλίση στις θετικές επιστήμες

23. Αδυναμία ουσιαστικής συμμετοχής στο μάθημα

24. Δυσκολία στο να ακολουθήσει οδηγίες

25. Υψηλή νοημοσύνη

26. Δυσλειτουργία του εγκεφάλου

27. Αντιληφτή εικόνων και παραστάσεων

28. Δυσγραφία

29. Ο μαθητής κουράζεται εύκολα

30. Προβλήματα συμπεριφοράς (ο μαθητής κλέονται της τάξης)

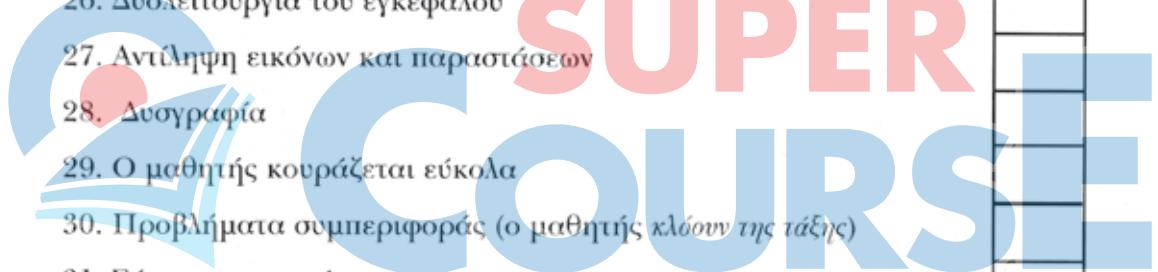
31. Σύγχυση γραμμάτων

32. Δυσκολία συγκέντρωσης

33. Πολύ γρήγορη σκέψη

34. Δυσκολία κατανόησης

35. Προβλήματα με τους μηχανισμούς της γλώσσας
(γραμματική, φωνητική, οπτική εικόνα, σύνταξη)

ELT PUBLISHING

B. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΣΥΜΠΤΩΜΑΤΩΝ

1. ΕΣΩΣΤΡΕΦΕΙΑ ΟΧΙ ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΑ

Η εσωστρέφεια είναι ένα χαρακτηριστικό της προσωπικότητας του παιδιού που πρότεινε ο Χ. Τζ. Άιζενκ (1964).

Υπάρχουν εσωστρεφή αλλά και εξωστρεφή δυσλεκτικά παιδιά.

- Τα εσωστρεφή δείχνουν πιο απόμακρα και ενδιαφέρονται περισσότερο για το τι συμβαίνει μέσα τους.
- Τα εξωστρεφή δυσλεκτικά παιδιά προσανατολίζονται κυρίως προς τον έξω κόσμο των συνανθρώπων τους και των εξωτερικών εμπειριών.

ΠΡΟΣΟΧΗ!

Ο πληθυσμός των δυσλεκτικών παιδιών δεν είναι ομοιογενής. Κάθε δυσλεκτικό παιδί είναι μοναδικό και παρουσιάζει ιδιαίτερα συμπτώματα.

ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΤΑΞΗ

ΕΣΩΣΤΡΕΦΗΣ ΔΥΣΛΕΚΤΙΚΟΣ ΜΑΘΗΤΗΣ

- ✓ Δώστε ευκαιρίες στο μαθητή για συνεργασία με τους άλλους.
- ✓ Εξισορροπείστε τη θεωρία με την πράξη.
- ✓ Ενεργοποιήστε τη μάθηση μέσω δράσης ή θεάτρου (κυρίως για τα παιδιά του δημοτικού).

ELT PUBLISHING

ΕΞΩΣΤΡΕΦΗΣ ΔΥΣΛΕΚΤΙΚΟΣ ΜΑΘΗΤΗΣ

- ✓ Κάντε διακριτικές παρατηρήσεις για τα λάθη του μαθητή ή την έλλειψη προσοχής.
- ✓ Δώστε ευκαιρίες για εργασία σε ίρεμο και πειθαρχημένο περιβάλλον.

2. ΧΑΜΗΛΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ ΟΧΙ

Τα παιδιά με διάγνωση δυσλεξίας έχουν τουλάχιστον μέσου όρου νοημοσύνη. Ενώ τα παιδιά με χαμηλή νοημοσύνη έχουν γενικές μαθησιακές δυσκολίες, τα δυσλεκτικά παιδιά έχουν ειδικές μαθησιακές δυσκολίες.

ΠΩΣ ΜΠΟΡΕΙΤΕ ΣΑΝ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ ΝΑ ΜΕΙΩΣΕΤΕ ΤΟ ΑΓΧΟΣ ΤΟΥ ΔΥΣΛΕΚΤΙΚΟΥ ΜΑΘΗΤΗ

- Πρέπει να φροντίζετε να έχετε ξεκάθαρες απαιτήσεις από το μαθητή και, αν μπορείτε, να αφιερώνετε λίγο χρόνο κατά τη διάρκεια του μαθήματος ή στο τέλος για να βεβαιωθείτε ότι ο μαθητής έχει καταλάβει τι του ζητάτε και ποια βήματα πρέπει να ακολουθήσει για να διεκπεραιώσει την εργασία που του έχετε αναθέσει για το σπίτι.
- Μπορείτε να διδάξετε στον μαθητή τεχνικές μελέτης που να αξιοποιούν τις ιδιαίτερες δεξιότητες του που έχετε εντοπίσει μέσα στην τάξη ή που έχει επισημάνει ο σχολικός ψυχολόγος που έχει εξετάσει το μαθητή. (Δείτε την απάντηση στην ερώτηση 9 του κουίζ).
- Προσπαθήστε να δίνετε συχνά ανατροφοδότηση (feedback) στο μαθητή την ώρα που κάνει μια άσκηση στην τάξη για να βεβαιωθεί ότι ακολουθεί το σωστό δρόμο. Με αυτόν τον τρόπο μειώνετε τις πθανότητες να αισιοδοκήσει ο μαθητής γιατί του δίνετε το περιθώριο να κάνει διορθώσεις.
- Φροντίστε η εργασία που ζητάτε από το δυσλεκτικό μαθητή να είναι στο κατάλληλο επίπεδο λαμβάνοντας υπόψη τις γνώσεις που έχει ήδη αποκομίσει καθώς και τις αδυναμίες του, έτσι ώστε ο μαθητής να έχει τη δυνατότητα να διεκπεραιώσει την εργασία.
- Δώστε αυξημένες ευκαιρίες για εμπειρική μάθηση στους δυσλεκτικούς μαθητές τόσο του Δημοτικού όσο και του Γυμνασίου ή του Λυκείου.
- Δώστε αρκετές ευκαιρίες στον μαθητή να εξασκήσει καλά μια δεξιότητα πριν αξιολογήσετε αν την κατέχει ή όχι.

Η εμπειρική μάθηση συμπεριλαμβάνει:

- ✓ Τη χρήση του καινούργιου λεξιλογίου σε διαλόγους ή απλά θεατρικά έργα που μαγγητοφωνούνται ή παρουσιάζονται στους γονείς.
- ✓ Την εμπέδωση λεξιλογίου και γραμματικής με τη χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή για την έκθεση, τη δημιουργία μιας ιστορίας με εικόνες (κόμικς), την έρευνα ενός θέματος στο διαδύκτιο (Internet), την έκδοση μηνιαίας εφημερίδας του σχολείου.
- ✓ Τη χρήση του γραπτού λόγου για πρακτικούς σκοπούς όπως γράμματα σε φίλους (Έλληνες ή ξένους) ή σε περιοδικά (ελληνικά και ξένα).
- ✓ Τη διεξαγωγή πειραμάτων από τον μαθητή στη φυσική και τη χημεία είτε απομικά είτε σε συνεργασία με τους συμμαθητές του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΤΟ ΔΥΣΛΕΚΤΙΚΟ ΠΑΙΔΙ ΣΤΗΝ ΤΑΞΗ

Α. ΠΩΣ ΘΑ ΕΝΤΟΠΙΣΕΤΕ ΤΟ ΔΥΣΛΕΚΤΙΚΟ ΜΑΘΗΤΗ

Α. ΠΑΙΔΙ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

Αναρωτηθείτε:

- Παρουσιάζει το παιδί επίμονα προβλήματα με την προφορά και την άρθρωση ορισμένων γραμμάτων ή λέξεων;
- Μιλά το παιδί “μασημένα”, διστακτικά ή με τραυλισμό;
- Χρησιμοποιεί μονότονη και ανέκφραστη φωνή;
- Μιλά πολύ σιγανά δείχνοντας ανασφάλεια στην προφορική έκφραση;
- Φαίνεται να μην ακούει και να μην απαντά ερωτήσεις; Ζητά επανάληψη της ερώτησης;
- Φαίνεται να παρερμηνεύει δύσα άκουσε; Συμπεριφέρεται εντελώς διαφορετικά σε σχέση με δύσα ειπώθηκαν;
- Δείχνει ιδιαίτερη ευαισθησία στους διάφορους θορύβους ή ήχους μέσα ή έξω από την τάξη; (Για παράδειγμα, όταν ακούσει ένα ξαφνικό φρενάρισμα αυτοκινήτου, μαζεύεται λες και του έδωσε κάποιος γροθιά στο στομάχι;)
- Αδυνατεί να καθίσει ήρεμα στη θέση του;
- Έχει δυσκολία στην ισορροπία και το συντονισμό των κινήσεων, ιδιαίτερα όταν συμμετέχει σε ενεργητική μάθηση, όπως σε τραγούδια με ανάλογες κινήσεις ή στην ερμηνεία των ρόλων μιας ιστορίας;
- Φαίνεται να συγκεντρώνεται υπερβολικά όταν διαβάζει;
- Παραπονιέται για συχνούς και επίμονους πονοκεφάλους;
- Φαίνεται να έχει απομνημονεύσει προτάσεις ή παραγράφους για να δώσει την εντύπωση ότι διαβάζει με ευχέρεια;
- Προφέρει τους ξεχωριστούς ήχους των γραμμάτων σε όλες τις λέξεις;
- Προτιμά να παίζει μόνο του όταν γίνεται διδασκαλία μέσω θεατρικού παιχνιδιού όπου απαιτείται συνεργασία με άλλα παιδιά;

Β. ΠΑΙΔΙ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ/ ΛΥΚΕΙΟΥ

Ισχύουν οι ερωτήσεις για το παιδί του δημοτικού αλλά χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή στα επόμενα σημεία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΠΩΣ ΝΑ ΕΝΗΜΕΡΩΣΕΤΕ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ ΜΑΘΗΤΗ ΜΕ ΠΙΘΑΝΗ ΔΥΣΛΕΞΙΑ

Τα ακόλουθα βήματα βασίζονται στην ενημέρωση των γονιών από τον καθηγητή της ξένης γλώσσας, αλλά ισχύουν και για τους εκπαιδευτικούς της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

ΠΡΩΤΟ ΒΗΜΑ

Καλέστε και τους δύο γονείς, για να συζητήσετε την πρόοδο του μαθητή.

ΠΡΟΣΟΧΗ!

Αποφύγετε τον πειρασμό να κάνετε διάγνωση δυσλεξίας άσχετα με το πόσα συμπτώματα παρουσιάζει ο μαθητής. Μόνο ένας σχολικός ψυχολόγος μπορεί να διερευνήσει τις μαθησιακές δυσκολίες του μαθητή και να διαγνώσει ειδικές μαθησιακές δυσκολίες - δυσλεξία.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΒΗΜΑ

Ετοιμάστε τις εξής λίστες πριν τη συνάντηση με τους γονείς:

A' ΛΙΣΤΑ

Απαριθμήστε τα θετικά σημεία της προσωπικότητας του μαθητή και τις κοινωνικές του δεξιότητες μέσα στην τάξη.

ELT PUBLISHING

Παράδειγμα

- Ο Δημήτρης είναι πάντα ευγενικός απέναντι σε μένα και στους συμμαθητές του.
- Με βοηθά συχνά να τακτοποιήσω την τάξη στο τέλος του μαθήματος.
- Ακούει τις γνώμες των συμμαθητών του με υπομονή και προσοχή.
- Έδειξε συμπόνια για το συμμαθητή που αρρώστησε.
- Προσέχει, όταν είμαι ιδιαίτερα κουρασμένος, και προσφέρει τη βοήθειά του στην οργάνωση του μαθήματος και τη διανομή των διδακτικών υλικού, όπως των τετραδίων που έχουν βαθμολογηθεί.

B' ΛΙΣΤΑ

Απαριθμήστε τις επιτυχίες του μαθητή στα μαθήματα μέχρι τώρα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

ΔΕΚΑΠΕΝΤΕ ΑΠΟΡΙΕΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΔΥΣΛΕΚΤΙΚΑ ΠΑΙΔΙΑ

1. Είναι δυνατόν δύο αδέλφια να είναι δυσλεκτικά;

Ναι, ιδιαίτερα αν είναι και τα δύο αγόρια, γιατί τα συμπτώματα δυσλεξίας παρουσιάζονται πολλά στα αγόρια σε σχέση με τα κορίτσια, με αναλογία 4 προς 1.

2. Η υπερκινητικότητα και η αδυναμία αυτοσυγκέντρωσης είναι σοβαρές ενδείξεις δυσλεξίας;

Η υπερκινητικότητα δεν παραπλεύται σε όλα τα δυσλεκτικά παιδιά. Μερικά μάλιστα παρουσιάζουν υποκινητικότητα. Η υπερκινητικότητα ή υπερκινητικό σύνδρομο αντιπροσωπεύει ένα αυτόνομο είδος μαθησιακών δυσκολιών που μεριλαμβάνει ένα ή περισσότερα από τα εξής χαρακτηριστικά:

- Διαρκή κινητική ανησυχία και υπερδραστηριότητα
- Προσοχή μικρής διάρκειας
- Παρορμητικότητα στη λύση γλωσσικών ασκήσεων και μαθηματικών προβλημάτων (το παιδί ενεργεί αμέσως χωρίς να σκέπτεται τι πρέπει να κάνει)
- Συναισθηματική αστάθεια (η μια στήγμη γελά και παίζει με ένα συμμαθητή και την άλλη μαλώνει μαζί του για ασήμαντη αφορμή)

ΠΡΟΣΟΧΗ!

Τα παιδιά με υπερκινητικότητα παρουσιάζουν παρόμοια μαθησιακά συμπτώματα με τα δυσλεκτικά παιδιά:

- Καθυστέρηση στην ομιλία
- Αδεξιότητα στις κινήσεις
- Δυσκολία στην εκμάθηση ανάγνωσης και στην αντίληψη του κειμένου
- Δυσκολία στην κατανόηση σχημάτων και μορφών
- Αδυναμία προσανατολισμού στο χώρο